

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO - 647548 - I/10/KMŁ

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, dnia

12. III. 2013 ✓

Pan

Bartłomiej Sienkiewicz

Minister Spraw Wewnętrznych

Szanowny Panie Ministrze,

Niejednokrotnie już Rzecznik Praw Obywatelskich sygnalizował poszczególnym ministrom problemy związane z brakiem odpowiedniej regulacji monitoringu wizyjnego w Polsce. W latach 2007-2010 Rzecznik Praw Obywatelskich komunikował Ministrowi Edukacji Narodowej konieczność regulacji monitoringu wizyjnego w placówkach oświatowych. W 2010 r. tematem korespondencji z Ministrem Zdrowia była konieczność regulacji korzystania z kamer w szpitalach. RPO wystąpił także do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji dnia 2 lutego 2011 r. z wnioskiem o przeprowadzenie prac legislacyjnych, mających na celu kompleksowe uregulowanie kwestii monitoringu wizyjnego, opisując niedostatki w prawnej regulacji korzystania z monitoringu przez organy ścigania. W wystąpieniu z dnia 12 kwietnia 2012 r., skierowanym do Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej Rzecznik zwrócił uwagę na brak przepisów dotyczących monitoringu w zasobach mieszkaniowych.

W każdym z tych przypadków strona rządowa zapewniała, że prace legislacyjne są prowadzone lub przynajmniej planowane, ale z uwagi na złożoność problemu muszą zostać dokładnie skonsultowane z różnymi środowiskami. Do tej pory nie otrzymałam informacji o realizacji tych zapowiedzi. Ze względu na fakt, że zagadnienie monitoringu dotyka różnych sfer działalności państwa, w mojej ocenie konieczna jest sprawna międzyresortowa koordynacja prac w zakresie monitoringu.

W dniu 11 października 2012 r. w Biurze RPO odbyło się seminarium "Kto na nas patrzy? Obywatel pod obserwacją kamer" organizowane wspólnie przez RPO, GIODO oraz Fundację Panoptykon. Jego tematem były ramy prawne funkcjonowania monitoringu wizyjnego oraz jego odbiór społeczny. W trakcie seminarium zaprezentowałam swoje zalecenia w stosunku do przyszłej regulacji. Odnosiły się one do konieczności przeprowadzenia rzetelnych badań funkcjonowania monitoringu zarówno w przestrzeni publicznej (np. ulice, szkoły, szpitale), jak i w prywatnej (np. wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie), zapoznania się z doświadczeniami innych państw w odniesieniu do regulacji monitoringu. W odniesieniu do funkcjonujących przepisów (np. dotyczących Policji i straży gminnych) zasygnalizowałam niedostatki regulacji, takie jak brak określenia: dozwolonych parametrów i funkcji używanych urządzeń, procedury oceny zasadności instalacji kamer w określonym miejscu, wymagań wobec operatorów kamer, zasad przetwarzania nagrań pochodzących z monitoringu, czy obowiązków informacyjnych podmiotu prowadzącego monitoring. Nadal pozostaje wiele obszarów, w których monitoring jest instalowany bez podstawy ustawowej. W mojej ocenie, zwłaszcza w wypadku przestrzeni publicznych taka sytuacja jest niedopuszczalna. Za niezwykle istotne uznaję także przeprowadzenie konsultacji społecznych w toku procesu legislacyjnego oraz zapewnienie jawności i transparentności funkcjonowania monitoringu i zaangażowanie wspólnot lokalnych w ocenę potrzeby jego instalacji.

Jak podnosiłam już wielokrotnie, znalezienie równowagi między bezpieczeństwem a ochroną prywatności obywateli w dobie rozwoju nowoczesnych technologii jest jednym z największych wyzwań przed' jakimi stoją obecnie władze publiczne. 'Kierując się określonymi w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP wymogami, jakie musi spełnić ograniczanie praw i wolności trzeba zwrócić uwagę w szczególności na zasadę proporcjonalności

ograniczeń. Zgodnie z poglądem wyrażonym w wyroku Trybunału Konstytucyjnego (sygn. akt K 23/98), zasada ta: „z jednej stawia przed prawodawcą każdorazowo wymóg stwierdzenia rzeczywistej potrzeby ingerencji w danym stanie faktycznym w zakres prawa bądź wolności jednostki. Z drugiej strony winna ona być rozumiana jako wymóg stosowania takich środków prawnych, które będą skuteczne, a więc rzeczywiście służące realizacji zamierzonych przez prawodawcę celów. Zawsze chodzi o środki niezbędne, w tym sensie, że chronić będą określone wartości w sposób i w stopniu, który nie mógłby być osiągnięty przy zastosowaniu innych środków. Niezbędność to również skorzystanie ze środków jak najmniej uciążliwych dla podmiotów, których prawa lub wolności podlegają ograniczeniu. Ingerencja w sferę statusu jednostki musi więc pozostawać w racjonalnej i odpowiedniej proporcji do celów, których ochrona uzasadnia dokonane ograniczenie”. Określone przez Trybunał wytyczne powinny mieć zastosowanie również w odniesieniu do regulacji dotyczącej monitoringu wizyjnego.

Co więcej, w odniesieniu do danych osobowych, a takie są gromadzone w wyniku stosowania monitoringu wizyjnego, Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 20 listopada 2002 r. o sygn. akt K 41/02 uznał, że istnienie w art. 51 ust. 2 Konstytucji RP odrębnej regulacji dotyczącej proporcjonalności wkraczania w prywatność jednostki należy tłumaczyć tym, że naruszenia autonomii informacyjnej poprzez żądanie niekoniecznych, lecz wygodnych dla władzy publicznej informacji o jednostce, jest typowym dla czasów współczesnych instrumentem, po który władza publiczna chętnie sięga i dzięki któremu uzyskuje potwierdzenie swej pozycji wobec jednostki. „Normatywne wyodrębnienie, ustanowienie w art. 51 ust. 2 Konstytucji odrębnego zakazu - ułatwia dostrzeżenie takiego wkroczenia i upraszcza przedmiot dowodu, iż takie wkroczenie nastąpiło. Przedmiotem dowodu staje się wtedy bowiem tylko to, czy pozyskiwanie informacji było konieczne, czy tylko «wygodne» lub «użyteczne» dla władzy” (sygn. K 41/02).

W trakcie październikowego seminarium podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych'- Pan Michał.Deskur potwierdził, że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prowadzi prace koncepcyjne nad przygotowaniem założeń ustawy, która miałaby uregulować całościowo kwestię monitoringu wizyjnego.

Mając powyższe na względzie, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14 poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o przedstawienie aktualnego stanu prac nad ustawą o monitoringu oraz kalendarza planowanych w tej sprawie działań.

Łęka wywny sroudu
Jane Jijoca

Do wiadomości:

Pan dr Wojciech Wiewiórowski
Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych
ul. Stawki 2
00-193 Warszawa